Webinar Adfiz
Omgaan met scheidingen en het belang van interne draagplicht

Drs. J.O. Horsthuis MFP

De Scheidings Deskundige

Opleidingen en support voor professionals

Agenda

- Relevantie en urgentie van scheidingen
- Wat is het scheidingsrisico
- Interne draagplicht en het belang hiervan in de adviespraktijk
- Jurisprudentie (praktijk)
- Fiscale aspecten
- Afronding

De Scheidings Deskundige

Relaties

- Het hebben en onderhouden van een relatie is niet eenvoudig…..

De Scheidings Deskundige

Gevolgen van een relatie (scheidingsrisico)

- Gezamenlijk aangaan van schulden
- Vermenging van geld tijdens de relatie
- Ontstaan van financiële afhankelijkheid

- Diverse knelpunten:
  - Civiel
  - Fiscaal

De Scheidings Deskundige

Relatievormen

- Huwelijksvermogensrechtelijke gemeenschappen
  - Wettelijke gemeenschap van goederen (oud en nieuw)
  - Beperkte gemeenschap op basis van voorwaarden
- Eenvoudige gemeenschappen
  - Samenwoners
  - Gehuwden of GP met voorwaarden

Stellingen

- Jurisprudentie over interne draagplicht

De Scheidings Deskundige

Derk en Isa hebben ongehuwd samengewoond in een woning die eigendom is van Derk. Voor het aankopen van deze woning is een hypothecaire geldlening afgesloten waarbij zowel Derk als Isa als schuldenaren zijn aangemerkt (hoofdelijk aansprakelijk). De woning is in verband met de scheiding verkocht. Ze blijven zitten met een restschuld van € 70.000. Derk en Isa hebben tijdens hun relatie geen afspraken vastgelegd over de zakelijke gevolgen van hun relatie (samenlevingsovereenkomst).

Isa verzoekt de rechtbank Derk te veroordelen tot het dragen van de volledige restschuld.

Stelling: Omdat Derk en Isa de woning gezamenlijk hebben bewoond en de schuld gezamenlijk zijn aangegaan, blijft Isa draagplichtig voor de restschuld.

A. Juist

B. Onjuist

Derk en Isa hebben ongehuwd samengewoond in een woning die eigendom is van Derk. Voor het aankopen van deze woning is een hypothecaire geldlening afgesloten waarbij zowel Derk als Isa als schuldenaren zijn aangemerkt (hoofdelijk aansprakelijk). De woning is in verband met de scheiding verkocht. Ze blijven zitten met een restschuld van € 70.000. Derk en Isa hebben tijdens hun relatie geen afspraken vastgelegd over de zakelijke gevolgen van hun relatie (samenlevingsovereenkomst).

Isa verzoekt de rechtbank Derk te veroordelen tot het dragen van de volledige restschuld.

Stelling: Omdat Derk en Isa de woning gezamenlijk hebben bewoond en de schuld gezamenlijk zijn aangegaan, blijft Isa draagplichtig voor de restschuld.

A. Juist

B. **Onjuist**

Wilma en Frans wonen samen in de woning van Wilma. Zij sluiten gezamenlijk een nieuwe hypotheek voor een verbouwing (inclusief herfinanciering). Zij maken geen afspraken over de onderlinge verhouding te aanzien van de geldlening. Wilma en Frans gaan nu scheiden. De woning wordt verkocht en er ontstaat een restschuld van € 48.105. Wilma is in de veronderstelling dat zij deze beiden voor de helft dienen te dragen.

Stelling: Frans dient de helft van de restschuld te dragen

A. Juist

B. Onjuist

Wilma en Frans wonen samen in de woning van Wilma. Zij sluiten gezamenlijk een nieuwe hypotheek voor een verbouwing (inclusief herfinanciering). Zij maken geen afspraken over de onderlinge verhouding te aanzien van de geldlening. Wilma en Frans gaan nu scheiden. De woning wordt verkocht en er ontstaat een restschuld van € 48.105. Wilma is in de veronderstelling dat zij deze beiden voor de helft dienen te dragen.

Stelling: Frans dient de helft van de restschuld te dragen

A. **Juist**

B. Onjuist

Man en vrouw wonen ongehuwd samen en kopen in 1991 een eigen woning in de volgende verhouding: de man voor 1/3 en de vrouw voor 2/3 deel. Zij financieren de woning met een hypothecaire geldlening waarop beiden hoofdelijk schuldenaar zijn. Over de onderlinge draagplicht van de lening maken zij geen afspraken. In 1992 trouwen zij onder huwelijkse voorwaarden die iedere gemeenschap van goederen uitsluit. In 2008 lost de vrouw € 45.000 af uit haar privévermogen. Bij de echtscheiding in 2010 eist de vrouw dat de man de helft van het door haar afgeloste bedrag aan haar moet vergoeden. Zij onderbouwt haar eis met de stelling dat zij de schuld samen zijn aangegaan en beiden voor gelijke delen dragen.

Waar heeft de vrouw recht op?

A. Niets, omdat ze gehuwd zijn is er sprake van een natuurlijke verbintenis
B. 22.500, de vrouw heeft immers de helft van de schuld van de man afgelost
C. 15.000, de draagplicht van de man was gelijk aan de eigendomsverhouding
D. 45.000, dit is immers het bedrag dat mevrouw heeft geïnvesteerd in de woning

Man en vrouw wonen ongehuwd samen en kopen in 1991 een eigen woning in de volgende verhouding: de man voor 1/3 en de vrouw voor 2/3 deel. Zij financieren de woning met een hypothecaire geldlening waarop beiden hoofdelijk schuldenaar zijn. Over de onderlinge draagplicht van de lening maken zij geen afspraken. In 1992 trouwen zij onder huwelijkse voorwaarden die iedere gemeenschap van goederen uitsluit. In 2008 lost de vrouw € 45.000 af uit haar privévermogen. Bij de echtscheiding in 2010 eist de vrouw dat de man de helft van het door haar afgeloste bedrag aan haar moet vergoeden. Zij onderbouwt haar eis met de stelling dat zij de schuld samen zijn aangegaan en beiden voor gelijke delen dragen.

Waar heeft de vrouw recht op?

A. Niets, omdat ze gehuwd zijn is er sprake van een natuurlijke verbintenis
B. 22.500, de vrouw heeft immers de helft van de schuld van de man afgelost
C. **15.000, de draagplicht van de man was gelijk aan de eigendomsverhouding**
D. 45.000, dit is immers het bedrag dat mevrouw heeft geïnvesteerd in de woning

Els en Bert zijn gehuwd onder huwelijksvoorwaarden. Zij gaan samen een schuld van € 60.000 aan voor de verbouwing van de woning van Bert. Deze verbouwing is bedoeld om de woning aantrekkelijker te maken voor de verkoop. Bert verkoopt uiteindelijk zijn woning en lost met de verkoopopbrengst de schuld van 60.000 af. Hij stelt dat hij een vergoedingsrecht heeft op Vera van € 30.000. Hij stelt dat hij een gezamenlijke schuld afgelost. Els vindt dit zeer onredelijk. Ze komen er niet uit en komen terecht in een juridische procedure.

Het hof kent de vordering van Bert ad. € 30.000 toe.

A. Juist

B. Onjuist

Els en Bert zijn gehuwd onder huwelijksvoorwaarden. Zij gaan samen een schuld van € 60.000 aan voor de verbouwing van de woning van Bert. Deze verbouwing is bedoeld om de woning aantrekkelijker te maken voor de verkoop. Bert verkoopt uiteindelijk zijn woning en lost met de verkoopopbrengst de schuld van 60.000 af. Hij stelt dat hij een vergoedingsrecht heeft op Vera van € 30.000. Hij stelt dat hij een gezamenlijke schuld afgelost. Els vindt dit zeer onredelijk. Ze komen er niet uit en komen terecht in een juridische procedure.

Het hof kent de vordering van Bert ad. € 30.000 toe.

A. **Juist**

B. Onjuist

De Scheidings Deskundige

Fiscale zienswijze

- Kamerbrief 14 april 2017
- Goedkeurend besluit 30 januari 2018

De Scheidings Deskundige

Kamerbrief en besluit

- Kamerbrief 14 april 2017
- Goedkeurend besluit 30 januari 2018

De Scheidings Deskundige

Civiele knelpunten

- Gezamenlijk aangaan van schulden
  - Gevolgen voor?
    - Aansprakelijkheid
    - Draagplicht
- Draagplicht
  - Welk gedeelte van de schuld gaat deelgenoten in hun onderlinge verhouding aan in de zin van art. 6:10 lid 1 BW? Dit hangt af van wat partijen (stilzwijgend) intern met elkaar zijn overeengekomen, met inachtneming van de Haviltex-formule (**HR 8 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BV9539)**.

Vergoedingsrecht of leer van de interne draagplicht?

- Standaardvisie inzake **eenvoudige** gemeenschappen en een “gezamenlijke schuld”
- Uitleg beleidsbepalers
  - Brief Staatssecretaris Financiën 14 april 2017
  - Kennisgroep Onroerende Zaken Belastingdienst
    8 september 2017
  - Besluit 30 januari 2018

De Scheidings Deskundige

Knelpunten

- Diverse knelpunten in verband met uitleg beleidsbepalers (leer van vergoedingsrechten)
  - Fiscaal

De Scheidings Deskundige

Knelpunten

- Maarten en Vera kopen een woning van 200.000. Maarten heeft een EWR van 50.000 en voor 50.000 recht op overgangsrecht (art. 10bis 1 Wet IB 2001). Hij heeft 10 jaar in zijn voormalige koopwoning gewoond. Vera heeft geen eigenwoning verleden.

- Hoe werkt e.e.a. nu uit op basis van de wettelijke regeling?

Fiscale knelpunten

- Aanwezige EWR wordt niet in mindering gebracht op eigen aandeel in de EWS
- Omdat partners de schuld gelijkelijk dragen hebben zij beiden een deel aflossingsvrij terwijl er geen overgangsrecht is.
- Een vergoedingsverplichting kwalificeert niet als EWS
- Bij einde relatie kwalificeren bedragen die worden geleend inzake het aflossen van de vergoedingsrechten niet als een EWS
- Bij vervreemding realiseren beide deelgenoten een gelijke EWR terwijl de feitelijke opbrengst daar niet op aansluit

De Scheidings Deskundige

Toepassing besluit 30 januari 2018

- Mengen fiscaal verleden
  - Juiste toepassing EWR
  - Juiste toepassing overgangsrecht

- Overige voordelen (andere casuspositie)
  - Maximaal gebruik overgangsrecht bij goedkoper wonen (terugwerkende kracht?)
  - Geen overcreditering meer?

De Scheidings Deskundige

Voorwaarden?

- De partners kopen de eigen woning aan in een 50%-50%-verhouding en gaan de schuld voor financiering van de woning eveneens in die verhouding aan.
- Beide partners doen een beroep op deze goedkeuring door de eigenwoningreserve en de eigenwoningrente op deze manier in de aangifte(n) op te nemen.
- Beide partners zijn akkoord met de volgende consequentie: toepassing van de goedkeuring door het zodanig opnemen van de eigenwoningreserve en de eigenwoningrente in de aangifte(-n) geldt ook voor latere jaren. **De verdeling bij helfte van het eigenwoningverleden van één of beide partners kan daardoor niet meer worden herzien of teruggedraaid in een later belastingjaar.**

De Scheidings Deskundige

“Automatisch” mengen van eigenwoningverleden in IB aangifte

Belastingdienst

Gezamenlijk rekening houden met eigenwoningverleden:
Hebt u of > naam van uw partner< deze overwaarde helemaal gebruikt voor aankoop, onderhoud of verbouwing van een andere woning (hoofdverblijf)? Beantwoord dan met 'Ja'.
U merkt het gehele bedrag van de aflossingsvrije lening aan als lening voor het hoofdverblijf.

De Scheidings Deskundige

Scenario scheiden

Maarten en Vera gaan na een korte periode scheiden en verkopen de woning voor 200.000. Wat zijn de consequenties?

- Maarten is een deel van zijn overgangsrecht kwijt
- Maarten is een deel van zijn gebruikte aftrekverleden kwijt
- Vera heeft recht op overgangsrecht
- Vera heeft een aantal jaren renteaftrek verbruikt waar zij geen voordeel van heeft gehad
- Vera heeft een EWR maar geen geld (vergoedingsrecht)

Alternatieven?

Zijn er nog alternatieven ten opzichte van het gebruiken van het besluit?

De Scheidings Deskundige

Alternatieven?

- Geen alternatieven bij huwelijksgemeenschappen
- Wel bij zogenaamde eenvoudige gemeenschappen
  - Samenwoners
  - Huwelijk of GP met voorwaarden (niet inhoudende een gemeenschap van woning)

De Scheidings Deskundige

Besluit 30 januari 2018

“In de bedoelde situaties hebben de partners **geen afdoende afspraken gemaakt** om die niet-gewenste uitkomsten te voorkomen. Dit betreft bijvoorbeeld afspraken waarbij bijvoorbeeld de woning in een afwijkende eigendomsverhouding wordt aangekocht door de partners of **afspraken over de interne draagplicht van de schulden die zij gezamenlijk zijn aangegaan”**

De Scheidings Deskundige

Oplossing fiscale problematiek?

- **<u>Interne draagplicht dient vastgelegd te worden</u>**
  - Een overeenkomst tussen partijen prevaleert boven de wettelijke regeling van vergoedingsrechten HR 10 juli 2015, ECLI:NL:HR:2015:1871, r.o.3.4.2)
  - Uitsluitend ten aanzien van de schuld zelf (geen draagplicht voor periodieke betalingen, rente en aflossingen)
  - Vastleggen draagplicht dient ook te zien op het soort lening (aflossingsvrij of annuïtair)

De Scheidings Deskundige

Oplossing fiscale problematiek?

- Fiscale problemen worden hiermee opgelost
  - EWR wordt nu goed toegepast
  - Juiste fiscale redactie (overgangsrecht volledig bij diegene die daar recht op heeft)
  - Geen vergoedingsrecht meer
  - Geen “schuldverhouding” tussen partners
  - Geen problemen meer bij vervreemding (EWR sluit niet aan op opbrengst)
  - Geen overgangsrecht voor diegene die geen overgangsrecht heeft
  - Let op: door goedkoper wonen Maarten verlies deel van het overgangsrecht

Vastleggen interne draagplicht

- Gebruik Toolkit vaststellen interne draagplicht
  - Handleiding
  - Sjabloonovereenkomst
  - Stroomschema
  - Doorverwijzingsdocument

- Onder voorwaarden verzekerd
- Kortingscode Adfiz leden: Adfiz 2021

De Scheidings Deskundige

Praktijkopdracht vastleggen interne draagplicht

- Draagplicht bij een afwijkende eigendomsverhouding
- Goedkoper wonen

De Scheidings Deskundige

Verleden en toekomst

- Keuze maken gebruik besluit of (alsnog) schriftelijk vastleggen interne draagplicht
- Maatwerk
  - Gevolgen van het kiezen voor gebruik besluit
  - Voor en nadelen hiervan (risico's)
- **Geen** gebruik besluit tenzij….

De Scheidings Deskundige

Oplossing civiele problematiek?

- Civiele knelpunten worden slechts ten dele opgelost
  - Het is duidelijk wat de status van iemands éénmalige inbreng is.
  - Maar hoe om te gaan met reguliere aflossingen of besparingen in een polis (kosten van de huishouding of niet)?

De Scheidings Deskundige

Voorbeeld

Maarten en Vera (ongehuwd, geen samenlevingscontract) hebben een woning gekocht voor € 200.000. Maarten heeft € 50.000 eigen middelen ingebracht. Ze hebben afgesproken dat ze de schuld (€ 100.000 annuïtair en € 50.000 aflossingsvrij) dragen in een onderlinge verhouding van € 50.000 (aflossingsvrij voor Maarten) en € 100.000 (annuïtair voor Vera). Ze gaan na 30 jaar uit elkaar. Maarten heeft tijdens de relatie het volledige inkomen verdiend. Vera zorgde voor hun 4 kinderen.

De woning wordt verkocht voor € 200.000.

Voorbeeld

Maarten vervreemd € 100.000 en heeft nog een draagplicht van € 50.000 (aflossingsvrije lening).

Vera vervreemd voor € 100.000 en heeft geen schuld meer (30 jaar annuïtair).

Maarten stelt dat de volledige € 100.000 door hem is afgelost en dat hierdoor een vergoedingsrecht is ontstaan. Maarten: “Aflossingen vallen niet onder de kosten van de huishouding”

De Scheidings Deskundige

Civiele knelpunten

- Betaling hypotheeklasten uit inkomen
  - Rentetermijnen zijn kosten van huishouding
    (HR 29 juni 2012, ECLI:NL:HR:2012:BW9769 huisvestingskosten)
  - Aflossingen/besparingen zijn investeringen
    (HR 27 januari 2006, ECLI:NL:HR:2006:AU:5698 Schwanen/Hundscheid II)

De Scheidings Deskundige

Voorbeeld

Positie Vera:

- EWR van € 100.000
- Geld op de bank na afwikkeling vergoedingsrecht = mogelijk € 0

De Scheidings Deskundige

Oplossing?

- Reguliere aflossingen (annuïteit) onder de kosten van de huishouding laten vallen?
- Dan sluit de feitelijke opbrengst van de vervreemding weer aan op de EWR

De Scheidings Deskundige

Oplossing?

- In casu geen goede oplossing:
  - Alle aflossingen komen nu ten goede aan Vera
  - Civiele belang van Maarten weegt waarschijnlijk zwaarder dan het fiscale belang van Vera

- Mogelijk wel een oplossing indien de totale draagplicht gelijk was geweest en de volledige hypotheek annuïtair gesloten

De Scheidings Deskundige

Oplossing

Maarten en Vera kunnen de periodieke aflossingen aanmerken als kosten van de huishouding. Zij kunnen gezien het belang van Maarten een verrekenbeding overeenkomen.

Aan het einde heeft Maarten recht op 50%* (€ 200.000 – €50.000 (oorspronkelijke inbreng) – € 50.000 (restant hypotheek))

Vera heeft na verkoop in die situatie een EWR van € 100.000. Zij heeft € 50.000 op de bank.

Geen perfecte oplossing maar een stuk beter dan niets regelen. Hier weegt het civiele belang van Maarten waarschijnlijk zwaarder dan het fiscale belang van Vera.

De Scheidings Deskundige

Oplossing

Maarten en Vera kunnen de periodieke aflossingen aanmerken als kosten van de huishouding. Zij kunnen gezien het belang van Maarten een verrekenbeding overeenkomen.

Aan het einde heeft Maarten recht op 50%* (€ 200.000 – €50.000 (oorspronkelijke inbreng) – € 50.000 (restant hypotheek))

Vera heeft na verkoop in die situatie een EWR van € 100.000. Zij heeft € 50.000 op de bank.

Geen perfecte oplossing maar een stuk beter dan niets regelen. Hier weegt het civiele belang van Maarten waarschijnlijk zwaarder dan het fiscale belang van Vera.

De Scheidings Deskundige

Schriftelijk vastleggen afwijkende draagplicht bij scheiding

- Schriftelijk vastleggen afwijkende draagplicht bij scheiding
  - In convenant of draagplichtovereenkomst
  - Communicatie belastingdienst inzake vaststellen EWR
- Toolkit vaststellen afwijkende EWR

De Scheidings Deskundige

Kansen!

- Vastleggen afwijkende draagplicht tijdens relatie
  - Draagplichtovereenkomst 2.0
- Schriftelijk vastleggen afwijkende draagplicht bij scheiding
  - In convenant of draagplichtovereenkomst
  - Communicatie belastingdienst inzake vaststellen EWR
- Vastleggen vergoedingsrechten
  - Situaties waarin de woning onderdeel is van een (beperkte) gemeenschap

De Scheidings Deskundige

Vergoedingsrechten

- Wat als erg geen mogelijkheid is om bij geldvermenging afspraken te maken over interne draagplicht?

De Scheidings Deskundige

Vergoedingsrechten

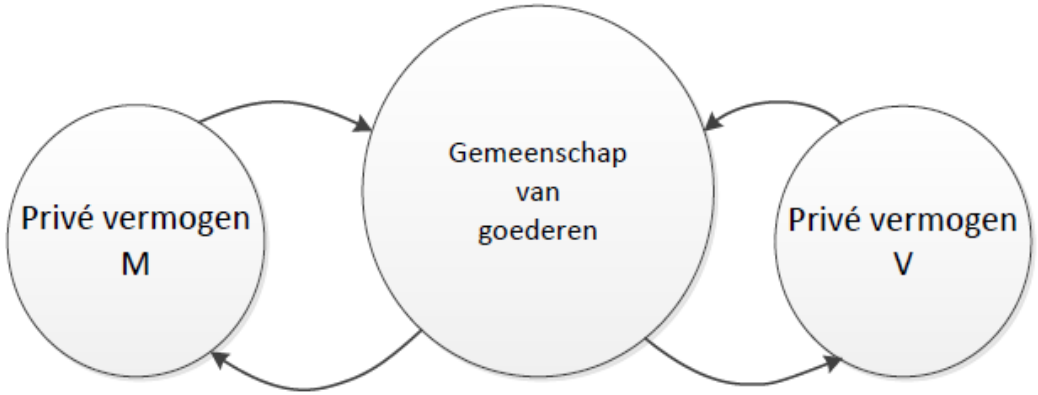

De Scheidings
Deskundige

Terug naar de basis

- Tijdens relaties wordt geld “vermengd”
  - Verwerving
  - Aflossing schulden
    - Incidenteel
    - Periodiek (annuïteit)
  - Verbouwing
  - spaarpolis
  - Consumptieve uitgaven

- Wat zijn de verwachtingen bij partners bij scheiding
- Wat zijn de verwachtingen van erfgenamen bij overlijden

De Scheidings Deskundige

Afsluiting

- Meer weten?
  - Opleiding Register Financieel echtscheidingsadviseur
    - Startdata 27 of 28 September 2021
  - Behoefte aan praktijkondersteuning?
  - PE SEH en FFP

De Scheidings Deskundige

Afronding

- Vragen?

De Scheidings Deskundige